

2. Масол Л. М. Методика навчання мистецтва у початковій школі : посіб. для вчителів. Харків: Веста, вид-во «Ранок». 2006. 256 с.
3. Мозгальова Н.Г. Основні напрями модернізації інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музики. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 14 : Теорія і методика мистецької освіти.* 2014. Вип. 16(1). С. 99-104.
4. Фрицюк В. А., Фрицюк В. М. Особливості розвитку креативності майбутніх учителів музичного мистецтва. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка.* Випуск 1 (36). 2018. С. 87-96.
5. Фрицюк В. А., Фрицюк В. М. Мотивація професійного саморозвитку майбутніх педагогів-музикантів у творчому освітньому середовищі університету. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми.* Зб. наук. пр. Випуск 53 / редкол. Київ-Вінниця : ТОВ фірма «Планер». 2019 С. 222-227.

Скрипій А., м. Вінниця,
здобувач ступеня вищої освіти бакалавр

ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ МУЗИЧНИХ ЗДІБНОСТЕЙ ШКОЛЯРІВ

Постановка проблеми. За останні десятиліття в педагогічній науці значно зріс інтерес до художнього виховання дітей. І це зрозуміло, адже мистецтво, зокрема музика, в руках досвідченого й закоханого в свою справу педагога є могутнім засобом духовного розвитку особистості. Окрім того, як стверджують психологи, надзвичайно важливо, щоб вплив музики на людину починався якомога раніше. У вирішенні складних музично-освітніх завдань сучасна школа потребує нових теоретичних розробок, ефективних методик музичного навчання й виховання учнів, розв'язання різноманітних художньо-

педагогічних проблем, чільне місце серед яких посідає проблема формування музичних здібностей.

Аналіз наукових публікацій. До проблеми музичних здібностей зверталися багато інших дослідників (Е.Віллемс, І.Кріс, А.Марс, Г.Ревеш, К.Сішор та інші). Зокрема, Г.Ревеш та К.Сішор вважають музичність вродженою індивідуально-психологічною якістю, яка не підлягає вихованню. Музичність, на їх думку, властива не кожній людині, її можливо якоюсь мірою розвинути, але не сформувати.

Існують думки, що музика та музична діяльність є справою небагатьох, особливо обдарованих у музичному відношенні людей. Протилежною є позиція, що музичність, як і будь-яка інша людська властивість, може бути сформована. Причому визначити межі її розвитку на початку музичної діяльності неможливо, музичність властива всім людям і у багатьох вона виражена значно яскравіше, ніж це здається при поверховому ознайомленні.

Мета роботи – визначити особливості розвитку музичних здібностей школярів на уроках музичного мистецтва.

Виклад основного матеріалу. У психологічному розумінні «здібності» – це індивідуально-психологічні особливості, які є умовою успішного виконання певної продуктивної діяльності. Здібності виявляються у процесі оволодіння цією діяльністю, у тому, наскільки індивід за інших рівних умов швидко й ґрунтовно, легко й міцно опановує способами її організації і виконання.

Зазначимо, що саме здібності реалізують функцію відображення та перетворення дійсності в практичній та ідеальній формі. Вони конкретизують загальну якість мозку відображати об'єктивний світ, характеризують індивідуальну міру вияву цієї якості, що відноситься до конкретної психічної функції. Відтак, важливим є висновок про те, що здібності знаходять своє місце в структурі психіки як якості мозку відображати об'єктивний світ. Оскільки психічні функції реалізуються в психічних процесах, то в даному випадку здібності співвідносяться з якостями пізнавальних та психомоторних процесів.

Музичність не визначається якою-небудь однією ознакою, яка може мати різні ступені, навпаки, потрібно говорити про різні ознаки музичності, а згідно з цим і про різні типи й форми музичності. Розрізняють три головні сторони музичності:

- інтелектуальну музичність, яка характеризується: чуттям ритму; музичним слухом, тобто здатністю розрізняти висоту, інтенсивність і тембр звуків; музичною пам'яттю;
- емоційну або емоційно-естетичну музичність, яка виявляється передусім у емоційній сприйнятливості й любові до музики;
- творчу музичність, у якій виявляється діяльність творчої фантазії, уяви.

Відомий швейцарський педагог Е.Віллемс вважав, що музичність властива всім без винятку дітям. У кожній дитині закладені основні елементи музичності, такі як здібність до руху, слух, емоційність, інтелект. Музичне виховання має не привнести ці елементи ззовні, а розвинути їх з середини, в них самих, тим самим вивільнюючи їх творчі здібності. Тому, вважав Е.Віллемс, музичність, як внутрішня якість психіки, за певних умов може бути розвинута в усіх дітей.

Науковці вважають, що для ефективної музичної діяльності людини необхідний паралельний з музично-слуховими здібностями розвиток музично-естетичних, які виходять за межі музичної діяльності, але водночас безпосередньо з нею пов'язані. У процесі музичного розвитку з емоційного і слухового компонентів музичних здібностей розвиваються більш складні музично-слухові та музично-естетичні здібності. З одного боку здібності розвиваються на основі означених компонентів, а з другого – самі стають їх основою.

Отже, виділяючи найбільш типові відмінності у структурі музичності школярів, не можна забувати про взаємозалежність у розвитку безпосередніх музично-слухових і естетичних здібностей.

Відомо, що музично-естетичні здібності тісно пов'язані між собою і, виходячи за межі музичності, мають велике значення в інших позамузичних видах діяльності. Водночас у залученої до музики людини вони набувають

музичної спрямованості, оскільки вияв здібностей немислимий поза основною спрямованістю особистості [2].

Варто зазначити, що науковці, у першу чергу, звертають увагу на творчі здібності, музичну фантазію у зв'язку з характеристикою внутрішнього слуху, показником творчого мислення.

За якістю і рівнем музичних потреб, типу музичного мислення, музичного сприймання, виду уяви і якістю музично-ритмічного чуття С. Науменко визначає три типи музичності – емоційно-образний, раціональний та репродуктивний.

Емоційно-образний тип, на думку вченої, характеризується звукообразністю музичного мислення, образністю сприймання, творчою уявою, пластичністю музично-ритмічного чуття, глибиною емоційного переживання, чуттям цілого.

Раціональному типу музичності притаманні аналітичність і асоціативність музичного мислення, аналітичність сприймання, відтворювальна уява.

Репродуктивному типу властиві асоціативне музичне мислення, аналітичний тип сприймання, слаборозвинене чуття цілого, репродуктивна уява [2].

Зрозуміло, що найбільш продуктивним типом музичності можна вважати емоційно-образний. Він забезпечує адекватне художнє прочитання і виконання музичних творів, успішне оволодіння будь-яким видом музичної діяльності.

І все ж більшість учених, що досліджують музичні здібності, приходять до висновку, що звуковисотний слух, чуття ритму чи то музична пам'ять ще не визначають схильності до музично-творчої діяльності, що сутність музичних здібностей не зводиться до вміння точно відтворювати почуту музику. Тому, мабуть, має сенс розгляд цієї проблеми з точки зору взаємозв'язку окремих здібностей і їх спільного функціонування, а відтак можна говорити про якісні відмінності музичних здібностей серед індивідів.

Підготувати майбутніх учителів до розвитку музичних здібностей школярів на уроках музичного мистецтва можна, в тому числі, піз час педагогічної практики. Основні завдання педагогічної практики: розвиток виконавського і педагогічного потенціалу майбутніх учителів музики; закріплення й збагачення психолого-педагогічних та мистецьких знань у процесі їх використання; формування та розвиток умінь і навичок концертно-просвітницької діяльності; набуття дослідницьких навичок в процесі музично-педагогічної діяльності; ознайомлення з сучасним станом навчально-виховної та музично-просвітницької роботи в школі [1]. Крім того вважаємо, що під час педагогічної практики в школі майбутні учителі можуть ознайомитися з різними методами і формами розвитку музичних здібностей школярів на уроках музичного мистецтва. Це сприятиме їхній ефективній підготовці до професійного саморозвитку [4], розвитку у них креативності [3] й готовності до розвитку творчих здібностей учнів.

Висновки. Отже, формування та розвиток музичних здібностей школярів є важливою проблемою музичної педагогіки й одним з її головних пріоритетів, що відображено у найвагоміших здобутках сучасної педагогічної науки і практики. Сучасний стан вивчення музичних здібностей можна охарактеризувати як етап пошуку таких шляхів і методів, які б давали змогу розкривати і розвивати здібності кожної дитини.

Література

- 1.Мозгальова Н.Г. Основні напрями модернізації інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музики. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 14: Теорія і методика мистецької освіти.* 2014. Вип. 16(1). С. 99-104.
- 2.Науменко С.І. До проблеми музичних здібностей. *Шляхи удосконалення художньо-естетичної освіти учнівської молоді в умовах відродження національної культури: Тези науково-практичної конференції (7-8 квітня 1992)* /Ред. кол.: О.П.Щолокова (відп. ред.) та ін. К.: КДПІ, С. 280.

3.Фрицюк В. А., Фрицюк В. М. Особливості розвитку креативності майбутніх учителів музичного мистецтва. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка*. Випуск 1 (36). 2018. С. 87-96.

4.Фрицюк В. А., Фрицюк В. М. Мотивація професійного саморозвитку майбутніх педагогів-музикантів у творчому освітньому середовищі університету. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. Зб. наук. пр. Випуск 53 / редкол. Київ-Вінниця : ТОВ фірма «Планер». 2019. С. 222-227.

Степанюк А., м. Вінниця

здобувач ступеня вищої освіти «бакалавр»

ДО ПИТАННЯ РОЗУМІННЯ МУЗИКИ Й.С.БАХА: МУЗИКОЗНАВЧИЙ АСПЕКТ

Постановка проблеми. Робота над поліфонічними творами є обов'язковою ланкою навчання гри на музичних інструментах. Завдяки художній змістовності образного кола, твори Й.С.Баха є невичерпним джерелом пізнання світу і себе у світі. Розуміння класичної музики в різні часи мало свої особливості і відмінності. Сучасники Й.С.Баха сприймали твори доби бароко крізь призму конкретного образного, психологічного і філософсько-релігійного змісту, вони слухали звичні для себе мелодії, які знали напам'ять і одразу пригадували словесний текст з його конкретизованими образами.

Аналіз наукових публікацій. Вплив музики Й.С. Баха на розвиток музичного мистецтва завжди буде предметом дослідження музикознавців. Його композиторський спадок ми вивчаємо завдяки таким видатним дослідникам як М.Друскін, А.Швейцер, Б.Яворський та інші. Всі вони наголошували на думці, що змістовний світ бахівської музики розкривається через музичну символіку. Твори композитора наскрізно пронизані мелодичними утвореннями, які